Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

Kirjallinen asiantuntijalausunto
23.4.2018

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MMV@eduskunta.fi
HE 14/2018 vp

Kuuleminen 24.4.2018

HE 14/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on 294 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä.

Hallituksen esityksessä 14/ 2018 vp. esitetään muutettavaksi vesihuoltolain (119/2001) 4, 10, 11, 15 a, 20 d ja 29 §. Vesilaitosyhdistys keskittyy lausunnossaan pääasiassa **vesihuoltolain muutosehdotuksiin**, jotka ovat lakiehdotuksessa nro 99 (s. 1303 – 1306).

Hallituksen esitys 14/2018 liittyy hallituksen esitykseen HE 15/2017 vp., joka koskee maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta (jälj. maakuntalakiehdotus). Maakuntalakiehdotuksen 6 §:ssä on säädetty maakunnan tehtäväalat. Tehtäväaloissa todetaan maakunnan vesihuoltotehtävistä, että maakunnalle kuuluisi vesihuollon edistäminen ja suunnittelu (kohta 20).

Vesihuoltolain 4 §:n 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jälj. ELY-keskus) muutettaisiin maakunnaksi. Koska terveydensuojelulain mukaiset tehtävät siirtyisivät maakunnille, momentista poistettaisiin maininta kunnan terveydensuojeluviranomaisesta. Näyttää siltä, että maakunnan vesihuoltotehtäviä on laajennettu maakuntalain tehtäväaluerajauksesta käsittämään myös vesihuollon valvontatehtäviä (VHL 4 §). Ehdotuksen 4 §:n mukaan vesihuoltolain valvontatehtävät kuuluisivat jatkossa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja maakunnalle.

Vesilaitosyhdistys pitää ongelmallisena sitä, että vesihuollon valvoja määriteltäisiin laissa pelkistetysti ”maakunnaksi”. Valvontaviranomaisen toimivalta vesihuoltoasioissa on lain mukaan laaja. Näin ollen muutosehdotuksen mukaan maakunta valvoisi siis kuntaakin. Vesilaitosyhdistys toteaa, että viranomaiselle kuuluvat tehtävät tulee osoittaa suoraan laissa eikä jättää ratkaisua maakunnan delegointipäätösten varaan.

Vesihuoltolaitokset joutuvat tekemään valvontaviranomaisille ilmoituksia ja toimittamaan asiakirjoja. Laissa tulee määritellä selkeästi, mistä maakunnan viranomaisesta milloinkin on kyse. Tuleva maakunnan terveydensuojeluviranomainen mainitaan ehdotuksessa vain lain 11 §:ssä lausunnonantajana. Muista vesihuoltolain valvontatehtävistä vastaisi lakiehdotuksen mukaan maakunta. Näkemyksemme mukaan 4 §:n ehdotettu muotoilu viranomaisesta on epäselvä vesihuoltolaitoksen toiminnan kannalta. On epäselvää, mikä on se viranomainen, jonka kanssa vesihuoltolaitos jatkossa toimii esimerkiksi vesihuoltolain 15 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

Suomen Vesilaitosyhdistys ry | Finlands Vattenverksförening rf
Ratamestarinkatu 7 B, FI-00520 HELSINKI, puhelin 09 8689 010, faksi 09 8689 0190
vvy@vvy.fi, www.vvy.fi, Y-tunnus 0202570-3

Vesihuoltolain 20 d §:ssä on esitetty, että vesihuoltolaitoksen tulisi toimittaa 15 §:n 1 momentin tarkkailutiedot digitaalisessa muodossa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Vesilaitosyhdistys toteaa, että kansallisen palveluarkkitehtuurin mukaisesti tietoja ei kuitenkaan enää tulisi joutua toimittamaan, vaan riittäisi, että tiedot ovat saatavilla

Terveydensuojelulain muutosehdotuksessa (ehdotus nro 176: laki terveydensuojelulain muuttamisesta, s. 1736 - 1757) terveydensuojelulain mukaiset talousveden laadun valvontatehtävät on säädetty maakunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Maakunnan terveydensuojeluviranomainen vastaa valvonnasta ja häiriötilanteisiin varautumisesta. Vesilaitosyhdistys pitää näin ollen johdonmukaisena, että vesihuoltolain mukainen valvonta säädetään nimenomaan maakunnan terveydensuojeluviranomaiselle eikä maakunnalle.

Lisäksi vesilaitosyhdistys toteaa, että varautuminen häiriötilanteisiin ja erilaiset talousveden laadun turvaamiseen liittyvät tehtävät ovat keskeisiä asukkaiden hyvinvoinnille. Maakunnalle ja lupa- ja valvontavirastolle tulee turvata riittävät resurssit niiden hoitamiseen.

Terveydensuojeluviranomaisella on tilanteen johtovastuu talousveden laatuhäiriöissä. Näissä tilanteissa tarvitaan ripeää toimintaa. Maakunnan terveydensuojeluviranomaisen valvontatehtävistä ja määräysten antamisesta säädetään muun muassa lakiehdotuksen 20 §:ssä. Vesilaitosyhdistys pitää erittäin tärkeänä, että terveydensuojeluviranomaiselle säädettäisiin päivystysvelvollisuus lakimuutoksen yhteydessä.

Vesilaitosyhdistys toteaa, että maakunnan rooli ympäristönsuojeluasioiden valvojana ei olisi lakiehdotuksen mukaan yhtenevä eikä yhtä kattava kuin entisissä ELY-keskuksissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen rooli on kuitenkin riittävä useimmissa vesihuoltolain mukaisissa valvontatehtävissä. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulottuvuus taajaman ulkopuolisilla alueilla tulisi olla kunnan päätettävissä. Kunnalla on parhaat edellytykset nähdä, minkä laajuiselle toiminta-alueelle kunnassa on tarvetta, kun otetaan huomioon vesihuoltolain 10 §:n liittämisvelvollisuuden lieventämistä koskevat säännökset ja haja-asutuksen vesihuoltoa koskevat ympäristönsuojelulainsäädännön muutokset.

ELY-keskuksilla on kuitenkin runsaasti sellaisia tehtäviä, jotka ovat edistäneet vesihuollon järjestämistä ja vesienhoitoon liittyviä toimenpiteitä. Lisäksi ELY-keskukset ovat olleet vesihuoltolaitosten asiantuntevia yhteistyökumppaneita monissa vesihuoltoasioissa. Vesilaitosyhdistys katsoo, että maakuntauudistuksessa tulee huolehtia siitä, että riittävät resurssit ja asiantuntemus säilyy vesihuolto- ja vesienhoitoasioissa riippumatta siitä, mille taholle tehtävät kuuluvat.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiain päällikkö